

i København havde det været rimeligt at oplyse, at afd. Arkivar F. J. West har leveret gode Udtog af disse i Personalhistorisk Tidsskrift 6. R. I, 1—28. Jeg benytter iøvrigt Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa, at Kirkebøgerne for det spanske Gesandtskabskapel i København, som man havde troet tabte, for nylig er blevet genfundet i Stockholm for Tiden 1748—1803, og at det danske Rigsarkiv har skaffet sig fotostatiske Gengivelser af disse i mere end een Henseende interessante Kilder.

Bjorn Kornerup.

Med Glæde hørte man, at der var udkommet en stor Biografi af Tscherning, Tormod Jørgensen: *Anthøn Frederik Tscherning* (1939). Som Forf. rigtig bemærker i sit Forord, har den historiske Litteratur manglet en saadan Biografi, da Tscherning dog vist ubestridt staar som den maaske betydeligste af vor konstitutionelle Histories Personligheder — ikke blot paa Grund af sit Pionerarbejde før 1848 og af den store Indflydelse, han øvede som Martsminister og kongevalgt Medlem af Rigsforsamlingen og senere som Medlem af Folketinget fra 1849—66, men ogsaa og navnlig, fordi han ikke blot ydede sin overordentlig betydningsfulde Indsats i Dagens politiske Gerning, men ved sin Tilslutning til Bondevennerne — en Tilslutning, der paa det nøjeste faldt i Traad med de socialpolitiske Ideer, han havde hyldet fra sin tidligste Ungdom — fik afgørende Indflydelse paa Danmarks politiske Udvikling til den Dag i Dag, saa vist som Bondevennernes Parti uden Tschernings Tilslutning næppe er tænkeligt i Tiden 1848—66. Tscherning kunde ikke hindre Grundlovsændringen i 1866, men hvorledes denne var faldet ud, om der ikke trods alt havde været et stærkt Venstreparti, som man dog maatte forhandle med, kan man vel kun gisne om, ligesom man kan søge at forestille sig, hvad det vilde have betydet for den danske Bondestand, om man fra Modstandernes Sider havde kunnet hævde, at Bønderne i Tiden efter 1848 havde bevist, at de savnede berettiget Adkomst til at tage Del i det politiske Liv. — Jo, det er sikkert nok, at dansk historisk Videnskab staar i Gæld til Tscherning, saa længe vi mangler en fuldt videnskabelig Redegørelse for hans Tanker og Ideer, for hans Arbejde og Betydning.

Det maa straks siges, at en saadan Redegørelse giver den foreliggende Bog ikke. Forf. prætenderer heller ikke at gøre det, men det store Arbejde, der ligger til Grund for Bogen, kunde dog sikkert have givet større Udbytte. Saaledes som Bogen foreligger, kan den ikke siges at bringe noget nyt hverken i Henseende til

Tschernings Liv, Ideer eller Betydning. Bogen er en Vrimmel af Detailler, og adskillige af dem er naturligvis ukendte for Læseren, men de giver ingen ny Belysning, og de er samlet sammen uden Spor af levende Synspunkter eller gennemførte Linier. Forf. har med stor Flid gennemløjet hele den trykte Litteratur og en Del utrykt Materiale, selv om det utrykte Materiale langtfra er udtømt. Men i Stedet for at benytte hele dette Stof til Belysning af Hovedsiderne i Tschernings historiske Gerning, nøjes Forf. i alt væsentligt med at give et rent kronologisk Referat af Tschernings Stilling til Tidens forskellige Spørgsmaal. Hovedkilden er naturligvis Rigsdagstidende, men det har medført, at vi paa en enkelt Side i Bogen hører om Tschernings Stilling til saa forskellige Spørgsmaal som en Omordning af Fæsteforholdene paa Samsø, Retsvæsenets Nyordning, Kirker og Kirkegaardes Benyttelse og en Bevilling til Nationalmusæet. Ikke fordi disse Ting staar i nogen som helst Forbindelse med hinanden, men fordi de følger efter hinanden i Folketingstidende. Denne Metode gør det uundgaaeligt, at Bogen kommer til at vrimle af Gentagelser. Forf. taler i sit Forord om Stoffets Rigdom. Man kan har givet os for meget af denne Rigdom. Alt er taget med. Men en Ting faar ikke Interesse, blot fordi Tscherning har udtalt sig om den. Overhovedet maa det siges, at Forf.s store — og berettigede — Beundring for Tscherning undertiden synes at hindre ham i at anlægge kritiske Synspunkter. Bogen er blevet en Haandbog i Tschernings Stilling til Tidens Spørgsmaal, men efter denne Bogs Fremkomst savner vi stadig lige stærkt en kritisk videnskabelig Fremstilling og Vurdering af Tschernings Ideer og historiske Indsats.

Kr. Petersen.

I Hundredaaret for Estrups Fødsel 1925 udkom der en Bog om ham af K. G. Brøndsted (anmeldt her i Tidsskr. 9. Rk., IV, 188—92). Den lod overmaade meget tilbage at ønske baade i Indsamlingen af Materiale og i Behandlingen af det, og man maatte stadig se hen til en virkelig fyldestgørende Monografi over Konservatismens store Statsmand. Nu foreligger der et Værk af Oberstløjtnant Th. Thaulow: *Jacob Brønnum Scavenius Estrup. Hans Liv og Gerning 1825—1913 (1940)*. Forfatteren har i adskillige tidligere Skrifter vist utvivlsomme Evner for historisk Forfatterskab, og han har i langt højere Grad end Brøndsted bestræbt sig for at fremdrage nyt Materiale. Alligevel maa man beklage, at vi ikke med hans Bog har faaet en grundlæggende, endsige en udtømmende Biografi.